

Yritysten rahoituskysely

Vuosi 2008

Elinkeinoelämän keskusliitto

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

1.12.2008

Sisällys

Esipuhe	3
Yhteenveto	4
1 Aineisto	5
2 Rahoituksen hankinta	6
3 Rahoitussuunnitelmat	8
4 Rahoitusongelmat	10
5 Rahoituksen hinta, sivukulut ja vakuusvaatimukset	11
6 Pankkipalveluiden saatavuus ja pankkien kilpailuttaminen	13
7 Julkisen yritysrahoituksen käyttö	16
8 Pääomasijoitusrahoituksen käyttö	18
9 Yritysten ulkomaankaupan laskutusvaluutat	21
10 Energian ja raaka-aineiden hintojen muutosten vaikutukset yritysten kustannuksiin ja hinnoitteluun	24
11 Sähköisen laskutuksen käyttö	27

Lisätietoja kyselystä

Suomen Pankki
Jukka Vauhkonen
ekonomisti
p. 010 831 2111
jukka.vauhkonen@bof.fi

Esipuhe

Suomen Pankki, Elinkeinoelämän keskusliitto ja sen edeltäjät sekä työ- ja elinkeinoministeriö (kauppa- ja teollisuusministeriö) ovat selvittäneet syksystä 1994 lähtien yritysten rahoitustarpeita sekä rahoituksen saatavuutta ja hintaa. Vuodesta 2007 alkaen raportin nimenä on ollut "Yritysten rahoituskysely" entisen "Teollisuus- ja palveluyritysten rahoituskyselyn" sijasta.

Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto ja sen edeltäjä Teollisuuden Keskusliitto tekivät teollisuusyrityksiä koskevaa rahoituskyselyä vuodesta 1984 lähtien. Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto, Suomen Pankki ja kauppa- ja teollisuusministeriö antoivat vuonna 1994 Tilastokeskukselle tehtäväksi koota palveluyritysten aineiston. Samalla Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto antoi teollisuusyritysten aineiston yhteiseen käyttöön. Vuodesta 1997 lähtien Tilastokeskus on vastannut myös teollisuusyrityksineiston keruusta.

Rahoituskysely on vuodesta 2000 lähtien tehty kerran vuodessa. Toistuvien kysymysten lisäksi jokaisessa kyselyssä on vaihtuvia erityiskysymyksiä. Tällä kertaa vaihtuvissa kysymysosiossa tiedusteltiin euron vaihtokurssin muutosten vaikutuksista yritysten ulkomaankauppaan, energian ja raaka-aineiden hintojen muutosten vaikutuksista yritysten kustannuksiin ja hinnoitteluun sekä sähköisen laskutuksen käytöstä yritysten tuotteiden ja palvelusten laskutuksessa.

Tilastokeskus toteutti kyselyn elokuun jälkimmäisellä puoliskolla 2008. Kyselyyn vastasi 677 palvelu- ja 332 teollisuusyritystä eri lääneistä sekä koko- ja toimialaluokista. Vastausprosentti oli 72.

Yhteenveto

Erityisesti pienimpien yritysten rahoitusongelmat lisääntyivät

Yli neljänneksellä uutta rahoitusta hankkineista tai hakeneista mikroyrityksistä oli rahoitukseen liittyviä ongelmia. Suuri osa näistä yrityksistä ei saanut rahoitusta lainkaan tai sai sitä haluamaansa vähemmän.

Keskisuurten ja suurten yritysten ongelmana rahoituksen kiristyneet ehdot

Keskisuurten ja suurten yritysten suurimpana ongelmana ei ollut rahoituksen saatavuus sinänsä, vaan rahoituksen kiristyneet ehdot: joko rahoituksen hinta oli niille liian korkea tai vakuusvaatimukset liian kireät.

Pankkiluottojen hinta nousi ja ehdot kiristyivät

Yritysten pankkiluottojen marginaalit (luottokorko miinus viitekorko) ja sivukulut kiristyivät usean vuoden kevenemisen jälkeen. Marginaalit levenivät lähes joka toisella uusilla luottoja hankkineista suurista yrityksistä. Vakuusvaatimukset puolestaan kiristyivät eniten pienemmillä yrityksillä.

Entistä useampi mikroyritys hankki julkista yritysrahoitusta

Mikroyritysten lisääntynyt julkisen yritysrahoituksen käyttö voi ilmentää niiden heikentynyttä yksityisen rahoituksen saatavuutta.

Euron vahvistuminen huonontaa ja heikentyminen parantaa yritysten tuloksia

Euron vuodesta 2006 kesään 2008 jatkunut vahvistuminen heikensi joka neljännen ja paransi joka kahdeksannen yritysten tuloksia. Erityisesti suuret yritykset kärsivät euron vahvistumisesta ja hyötyvät sen heikkenemisestä.

Energia ja raaka-aineet ovat yrityksille merkittävä kustannuserä

Energia ja raaka-aineet ovat merkittävä kustannuserä yli kolmannekselle mikro- ja pienistä yrityksistä ja yli puolelle keskisuurista ja suurista yrityksistä.

1 Aineisto

Kyselyn otoskoko on 1400 yritystä. Kyselyyn vastasi 72 % otoksen yrityksistä (1009 yritystä). Haastattelut tehtiin elokuussa 2008.

Tuloksia raportoitaessa yritykset jaetaan henkilökunnan määrän perusteella mikro-, pieniin, keskisuuriin ja suuriin yrityksiin. Raportin tulokset perustuvat yritysten painottamattomiin vastauksiin.

Taulukko 1. Aineiston jakaumat toimialoitain

Teollisuusyritykset		Palveluyritykset	
Toimiala		Toimiala	
Metalliteollisuus	56	Tukku- ja vähittäiskauppa	169
Metsä- ja graafinen teollisuus	65	Kiinteistö- ym. palvelut	130
Koneet, laitteet ja kulkuneuvot	44	Rakentaminen	102
Kemianteollisuus	24	Kuljetus ja liikenne	79
Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	41	Majoitus ja ravitsemus	53
Eliintarviketeollisuus	31	Terveystenhoito- ja sosiaalipalvelut	45
TeVaNaKe-teollisuus	26	Sähkö-, kaasua- ja vesihuolto	26
Muu teollisuus	45	Muut palvelut	73
Yhteensä	332	Yhteensä	677

Taulukko 2. Aineiston jakaumat lääneittäin

Lääni	
Etelä-Suomi	568
Länsi-Suomi	281
Itä-Suomi	71
Oulu	53
Lappi	27
Ahvenanmaa	9
Yhteensä	1009

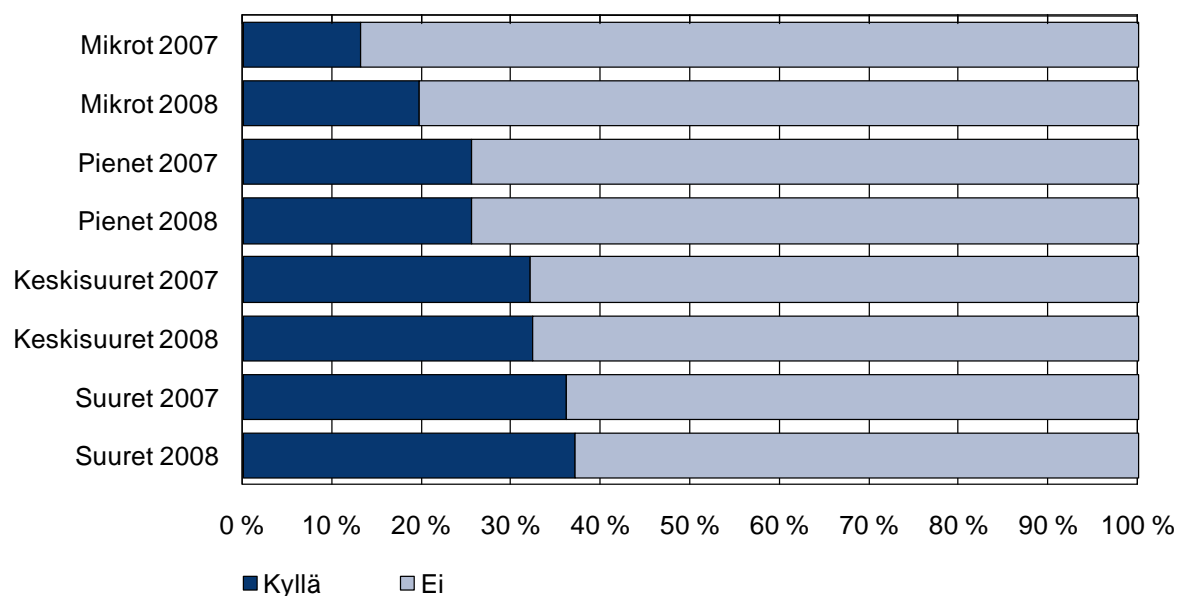
Taulukko 3. Aineiston jakaumat kokoluokittain

Kokoluokka liikevaihdon mukaan		Kokoluokka henkilömäärän mukaan	
Mikro, alle 1,7 milj. euroa	284	Mikro, alle 10 henkilöä	232
Pieni, 1,7 - 8,4 milj. euroa	187	Pieni, 10 - 49 henkilöä	281
Keskisuuri, 8,4 - 50,5 milj. euroa	241	Keskisuuri, 50 - 249 henkilöä	245
Suuri, yli 50,5 milj. euroa	292	Suuri, yli 249 henkilöä	239
Liikevaihtotietoa ei saatavilla	5	Henkilömäärää ei saatavilla	12
Yhteensä	1009	Yhteensä	1009

2 Rahoituksen hankinta

Uutta ulkoista rahoitusta hankkineiden yritysten osuudet pysyivät viimevuotisilla korkeilla tasoillaan. Mikroyritysten rahoituksen hankinta jopa kasvoi viimevuotisesta. Suhdannenäkymien heikkeneminen ei täten näyttäisi juuri vaikuttaneen yritysten rahoituksen hankintaan. Kysely tosin tehtiin elo-syyskuussa 2008, hiukan ennen taloustilanteen maailmanlaajuisia jyrkkää heikkenemistä. Tulokset ovat yhdenmukaisia esimerkiksi Suomessa toimivien rahalaitosten myöntämien yritysluottojen vahvan kasvun kanssa. Esimerkiksi syyskuussa 2008 yritysluotonannon vuotuinen kasvuvauhti oli Suomen Pankin tilastojen tietojen mukaan 20,9 %.

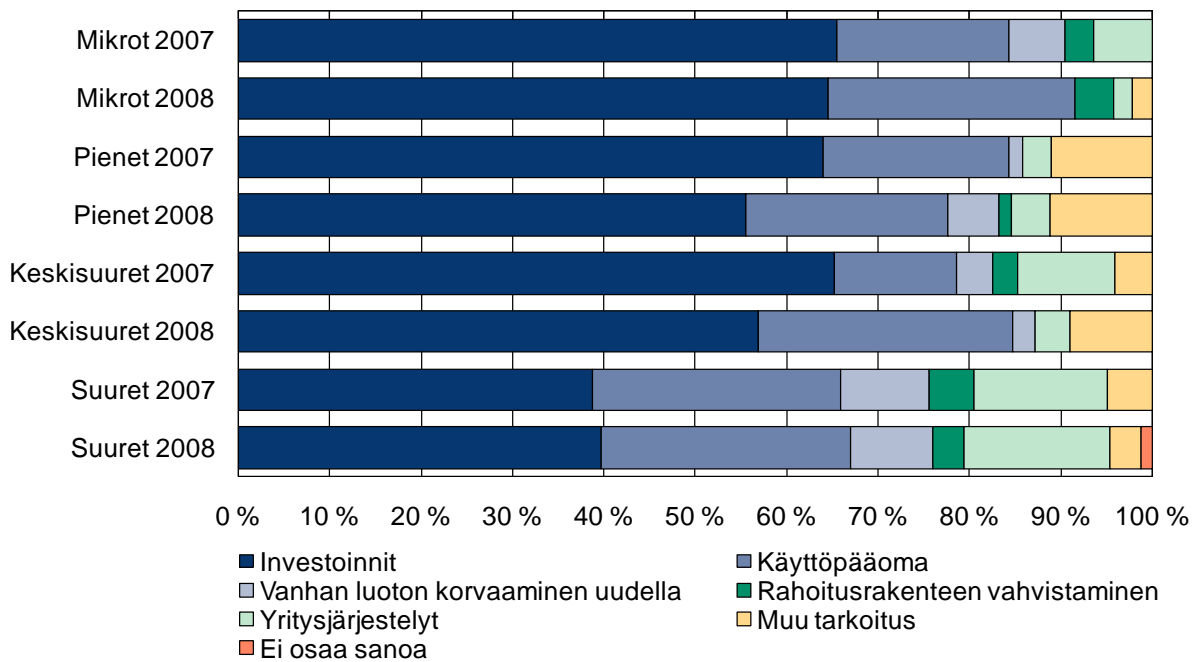
Kuvio 1. Onko yrityksenne hankkinut ulkoista rahoitusta edellisen 12 kk:n aikana?

Kyselyn ja muiden tietolähteiden perusteella yritysten rahoituksen kysyntä pysyi vahvana ainakin alkusyksyyn 2008 saakka. Sen sijaan rahoituksen tarjonta näyttää kyselyn perusteella kiristyneen, mitä ilmentävät rahoituksen saatavuusongelmien lisääntyminen (luku 4) ja pankkirahoituksen ehtojen kiristyminen (luku 5).

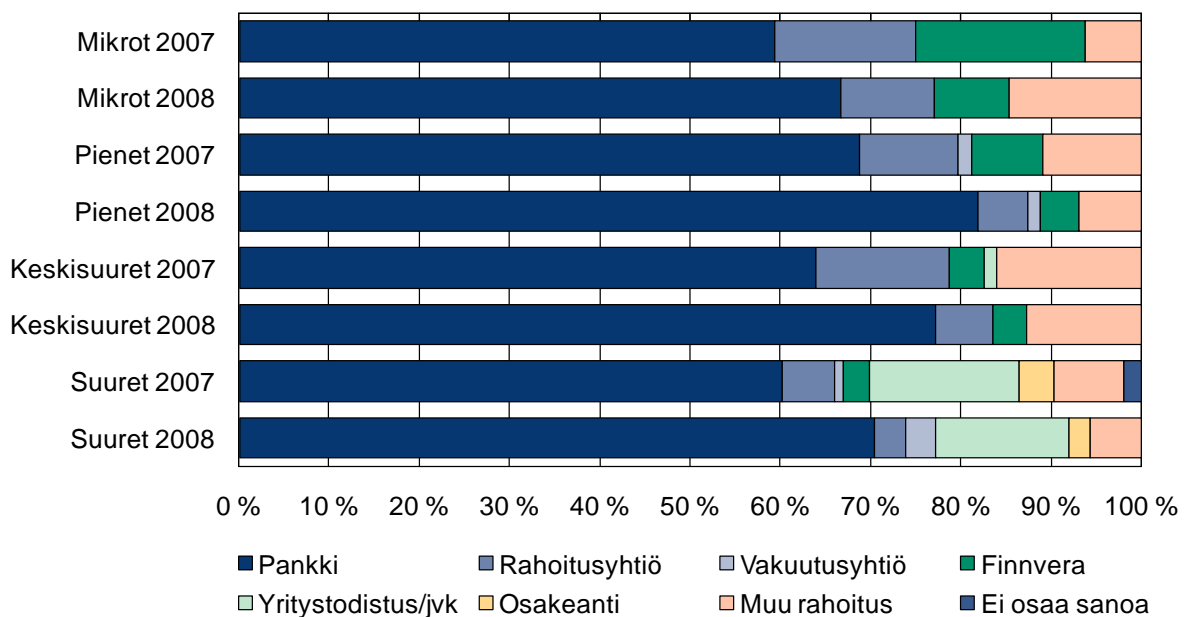
Ulkoisen rahoituksen tärkein käyttötarkoitus on investoinnit. Samoin kuin viimevuotisessa kyselyssä, lähes puolet ulkoista rahoitusta hankkineista yrityksistä käytti rahoituksen ensisijaisesti joko kone- ja laite- tai rakennusinvestointeihin. Sen sijaan aineettomien investointien suosio yli puolittui vuoden takaisesta: se oli rahoituksen ensisijaisen käyttötarkoituksen alle viidelle prosentille yrityksistä. Käyttöpääoman rahoittaminen puolestaan hiukan lisääntyi. Vanhojen luottojen korvaaminen uusilla väheni entisestään todennäköisesti kohonneiden korkojen seurauksena.

Kuvio 2. Hankitun ulkoisen rahoituksen ensisijainen käyttötarkoitus

Pankkien asema ulkoisen rahoituksen tärkeimpänä lähteenä vahvistui selvästi kaiken kokoisissa yrityksissä. Lähes kolme neljästä uutta rahoitusta hankkineesta yrityksestä ilmoitti pankin ensisijaiseksi rahoituksen lähteekseen. Lähes kaikkien muiden rahoituslähteiden suhteellinen suosio pieneni. Muun muassa entistä harvempi yritys hankki ensisijaisen rahoituksensa rahoitusyhtiöistä.

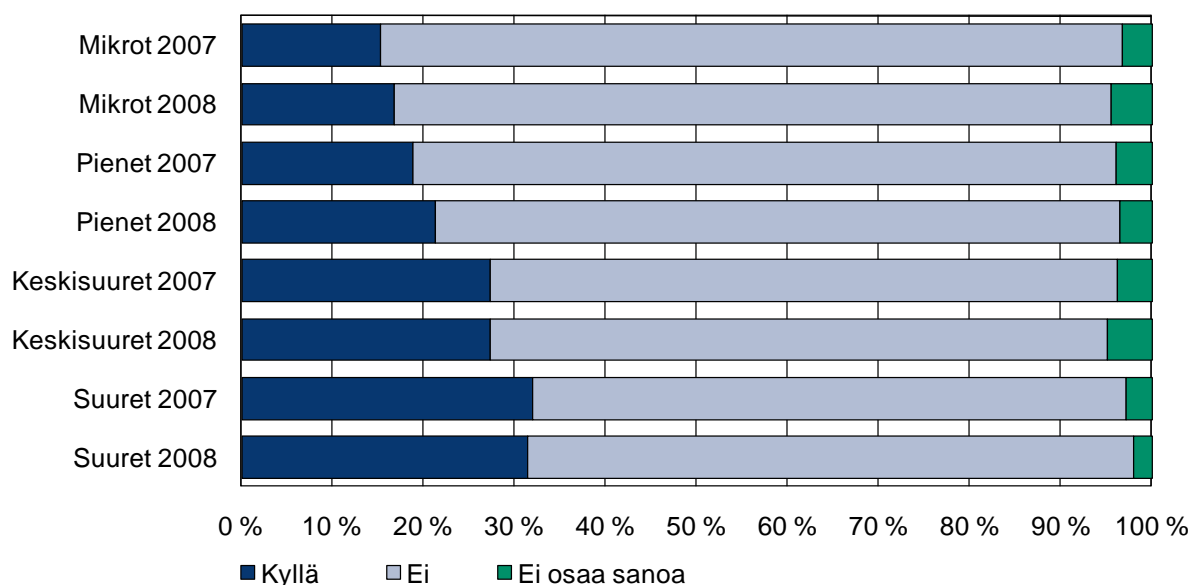
Kuvio 3. Hankitun ulkoisen rahoituksen ensisijainen lähde

3 Rahoitussuunnitelmat

Yritysten uuden ulkoisen rahoituksen hankinta-aikomukset ovat yleiseen taloustilanteeseen nähden yllättävän suuret. Suurin piirtein yhtä suuri osa yrityksistä kuin vuodentakaisessa kyselyssä, vajaa neljännes, aikoo hankkia uutta rahoitusta seuraavan 12 kuukauden aikana. Tulos vaikuttaa muiden barometrikyselyjen valossa varsin optimistiselta.¹ Tosin jälleen on huomioitava, että kysely tehtiin ennen syksyistä talousnäkymien heikkenemistä.

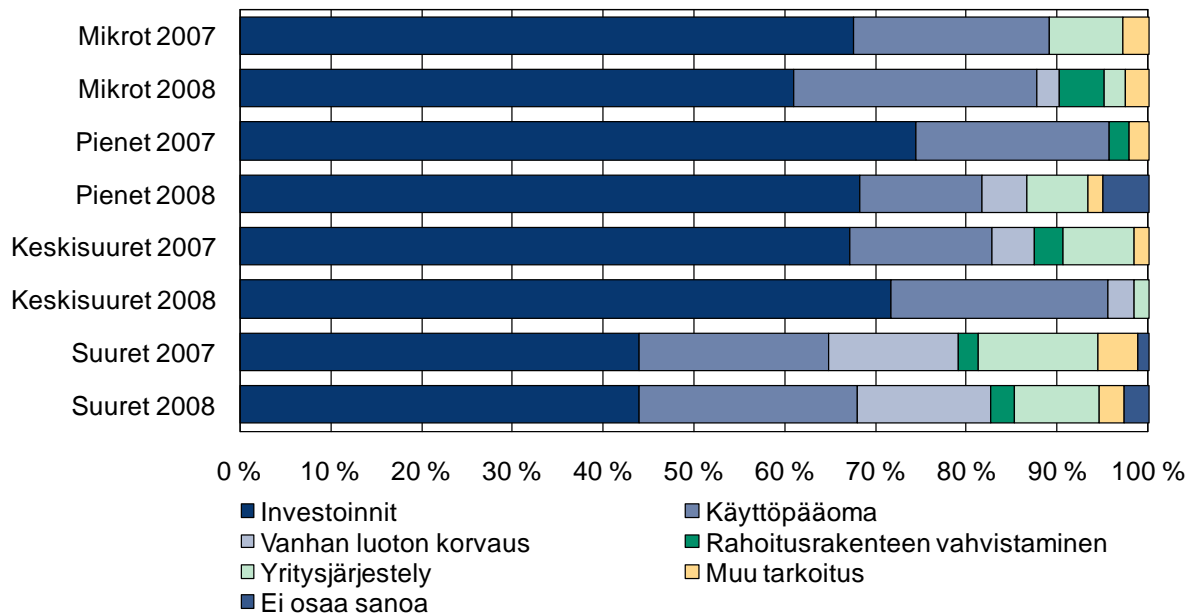
Kuvio 4. Aikooko yrityksenne hankkia uutta ulkoista rahoitusta seuraavan 12 kk:n aikana?

Suunnitellun rahoituksen ensisijaisissa käyttötarkoituksissa ei ole suuria muutoksia verrattuna viimevuotiseen kyselyyn tai hankitun rahoituksen käyttötarkoituksiin (luku 2). Viimevuotista hiukan suurempi osuus yrityksistä tosin ilmoittaa käyttöpääoman ensisijaiseksi rahoituksen käyttötarkoitukseksi. Sen suosio näyttäisi hieman kasvavan erityisesti keskisuurissa ja suurissa yrityksissä.

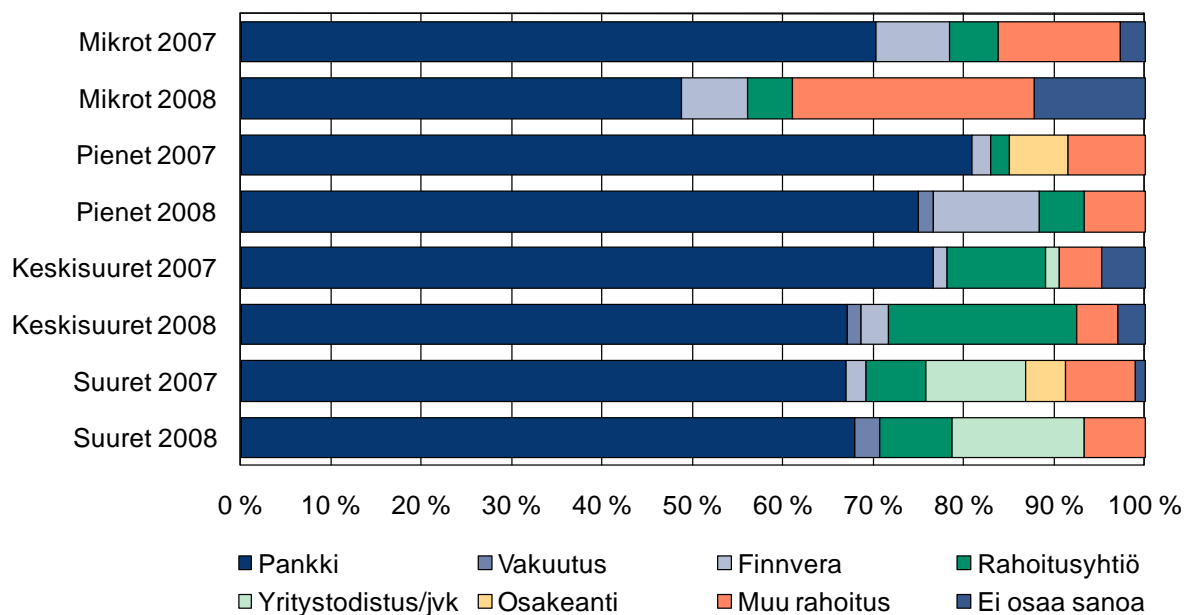
¹ Finnveran ja Suomen Yrittäjien kevään ja syksyn 2008 Pk-yritysbarometrien mukaan pk-yritysten rahoituksen hankinta-aikomukset laskevat voimakkaasti syksyn 2008 kyselyssä verrattuna kevään 2008 kyselyyn. Tosin hankinta-aikomukset olivat sitä ennen selvästi kasvaneet syksystä 2007. Kerran vuodessa tehtävässä kyselyssämme ei havaita tällaisia mahdollisia vuoden sisäisiä "toisiaan kumoavia" muutoksia.

Kuvio 5. Suunnitellun ulkoisen rahoituksen ensisijainen käyttötarkoitus

Suunnitellun rahoituksen ensisijainen lähde on odotetusti pankki. Se on kuitenkin ensisijainen rahoituslähde vain alle puolelle uutta rahoitusta suunnittelevista mikroyrityksistä, kun viime vuonna vastaava osuus oli 70 %. Tulos saattaa ilmentää pienimpien yritysten heikentynyttä pankkiluottojen saatavuutta. Viimevuotista suurempi osuus yrityksistä aikoo hankkia rahoitusta ensisijaisesti julkisilta rahoittajilta, mikä voi myös heijastaa pankkien luotonannon kiristymistä.

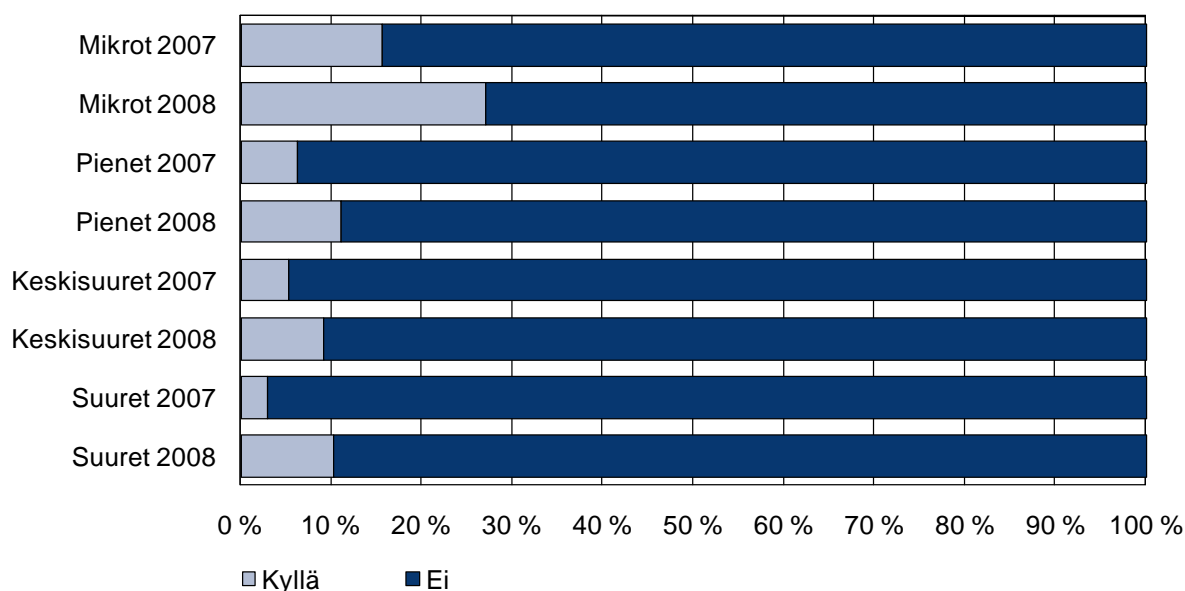
Kuvio 6. Suunnitellun ulkoisen rahoituksen ensisijainen lähde

4 Rahoitusongelmat

Yritysten rahoituksen saatavuus on selvästi heikentynyt. Mikroyritysten rahoituksen saatavuuden vaikeutuminen näkyi jo edellisessä kyselyssä, mutta nyt saatavuus heikentyi edelleen. Jopa noin neljänneksellä uutta rahoitusta joko hankkineista tai sitä tavoitelleista mikroyrityksistä oli ongelmia saada uutta rahoitusta. Osuus on selvästi suurempi kuin kertaakaan 2000-luvulla. Rahoituksen saatavuuden vaikeutuminen on alkanut näkyä myös muissa yrityksissä. Esimerkiksi vuosi sitten vain yksittäisillä suurilla yrityksillä oli ollut ongelmia rahoituksen saatavuudessa. Nyt osuus on jo 10 prosenttia.

Kuvio 7. Onko yrityksellänne ollut ongelmia saada uutta ulkoista rahoitusta edellisen 12 kk:n aikana?

Rahoitusongelmat näyttäisivät olevan hieman erilaisia eri yrityskokoluokissa. Useat ongelmia kokeneista mikro- ja pienistä yrityksistä joko eivät saaneet rahoitusta lainkaan tai saivat sitä haluamaansa vähemmän. Keskisuurten ja suurten yritysten ongelmana ei niinkään näyttäisi olleen rahoituksen saatavuus vaan sen ehdot: joko rahoituksen hinta oli niille liian korkea tai vakuusvaatimukset liian kireät.

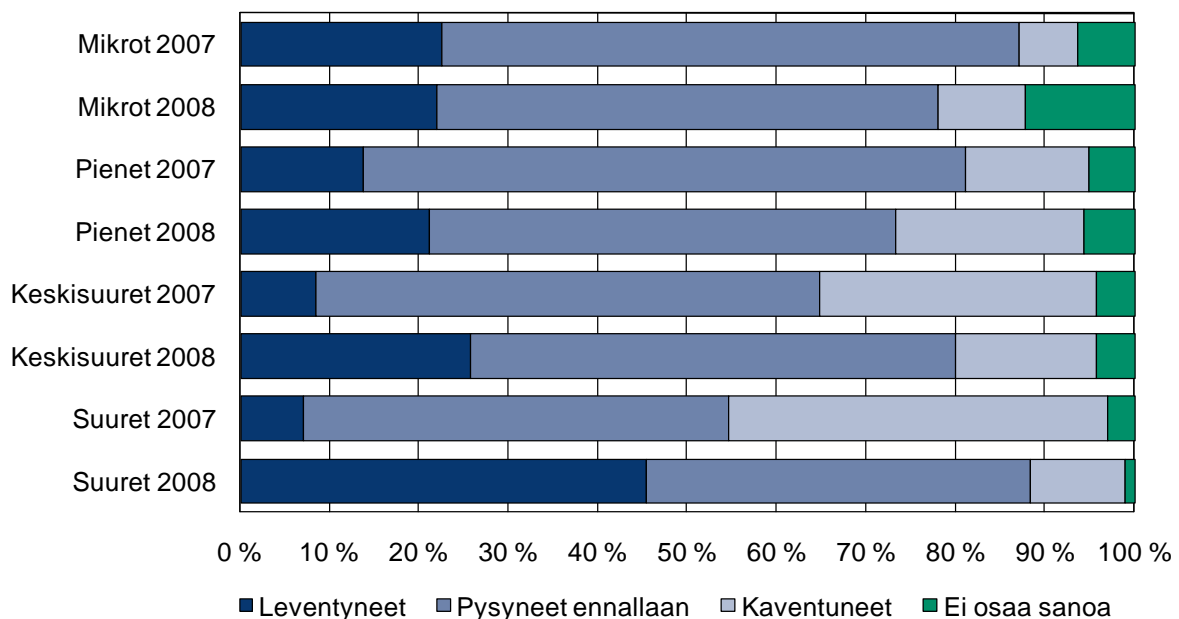
Rahoitusongelmia kokeneista yrityksistä noin puolet ilmoittaa, että rahoituksen saatavuuden heikentymisen seurauksena niillä oli puutetta käyttöpääomasta. Noin neljännes rahoitusvaikeuksista kärsineistä yrityksistä ei puolestaan pystynyt toteuttamaan suunnittelemaansa investointeja.

5 Rahoituksen hinta, sivukulut ja vaakuusvaatimukset

Yritysten pankkirahoituksen ehdot ovat alkaneet kiristyä usean vuoden kevenemisen jälkeen. Mikroyritysten rahoituksen ehtojen kiristyminen tosin näkyi jo viimevuotisessa kyselyssä. Nyt pankkirahoituksen kustannukset kasvoivat kaikenkokoisilla yrityksillä, eniten suurilla.

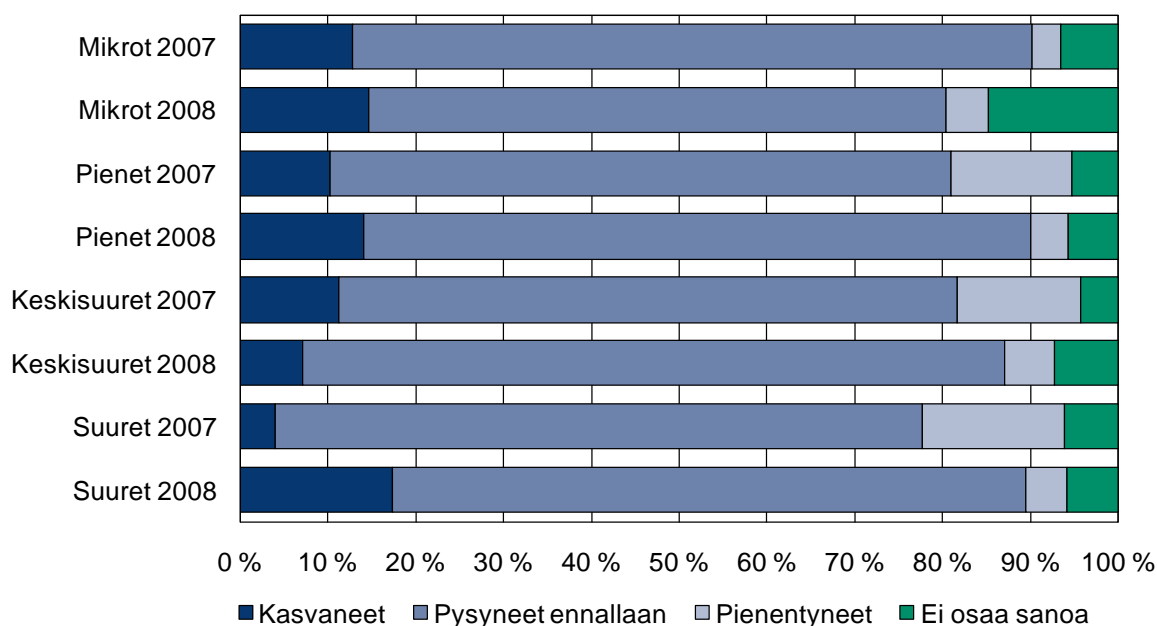
Uusien pankkiluottojen marginaalit (luottokorko miinus viitekorko) levenivät lähes puolella uusia luottoja hankkineista suurista yrityksistä, kun viime vuonna osuus oli selvästi alle kymmenen prosenttia. Vastaavasti vain joka kymmenennen uusia luottoja hankkineen suuryrityksen marginaalit kapenivat, kun vielä vuosi sitten niistä yli 40 % ilmoitti marginaalien kaventuneen. Myös keskisuurten yritysten keskimääräiset marginaalit kääntyivät selvään nousuun. Samoin mikroyritysten marginaalien keskimääräinen leveneminen on jatkunut. Sen sijaan pienten yritysten (10 – 49 työntekijää) marginaalit näyttäisivät pysyneen keskimäärin ennallaan.

Kuvio 8. Uusien luottojen korkomarginaalit

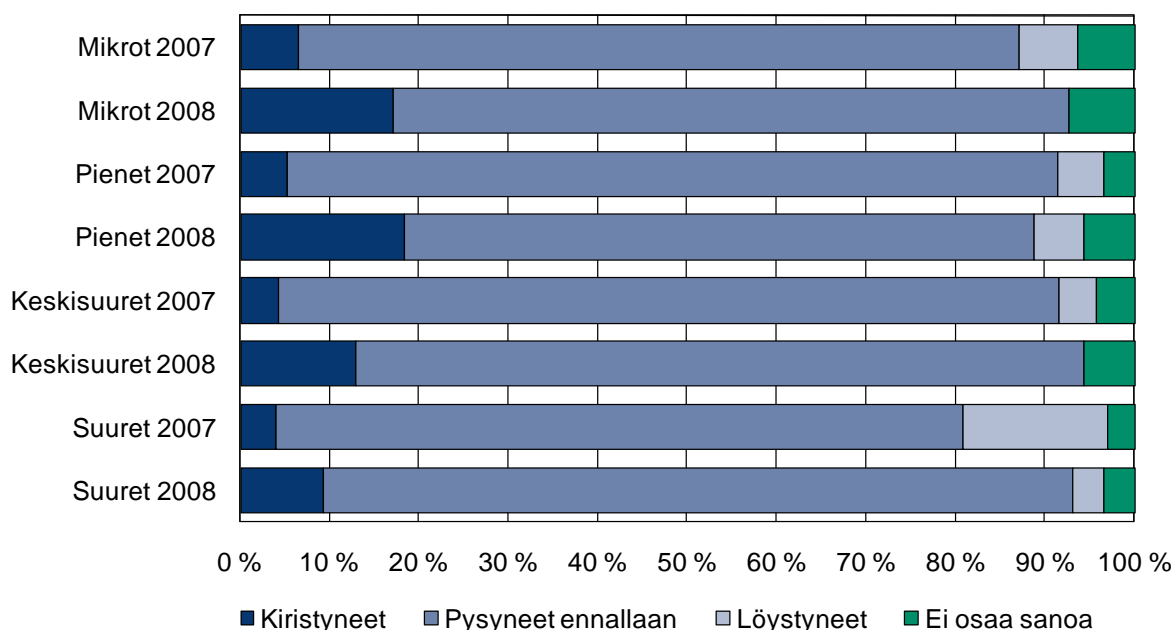
Myös luottojen sivukulut ovat keskimäärin kasvaneet, joskaan eivät niin selvästi kuin marginaalit. Vajaa 15 % rahoitusta hankkineista yrityksistä ilmoittaa niiden kasvaneen ja alle viisi prosenttia pienentyneen. Suurista yrityksistä lähes joka viidennen luottojen sivukulut kasvoivat.

Kuvio 9. Uusien luottojen sivukulut

Vakuusvaatimukset ovat myös kiristyneet selvästi. Aiemmissä kyselyissä vakuusvaatimukset ovat yleensä kiristyneet vain muutamalla prosentilla uutta rahoitusta hankkineista yrityksistä. Nyt osuus on lähes 15 %. Mikro- ja pienten yritysten luottojen vakuusvaatimukset ovat kiristyneet eniten. Vakuusvaatimusten kiristyminen voikin vaikeuttaa juuri pienimpien yritysten luotonsaantia, koska niillä on useammin pulaa vakuuksista kuin suuremmilla yrityksillä.

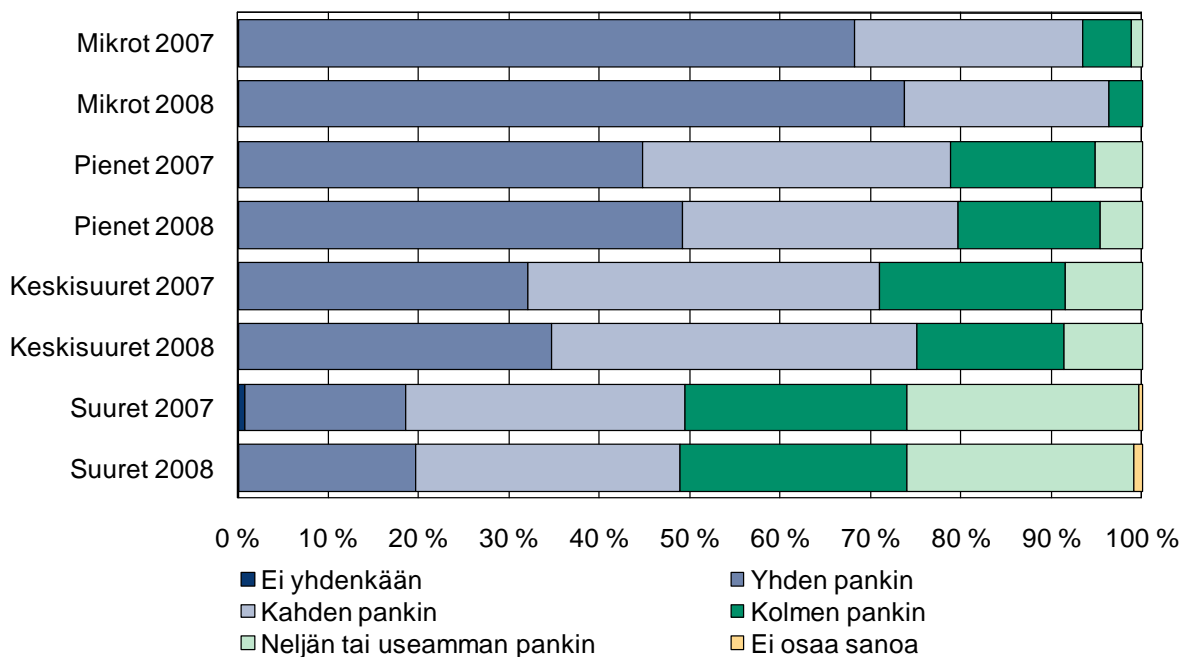
Kuvio 10. Uusien luottojen vakuusvaatimukset

6 Pankkipalveluiden saatavuus ja pankkien kilpailuttaminen

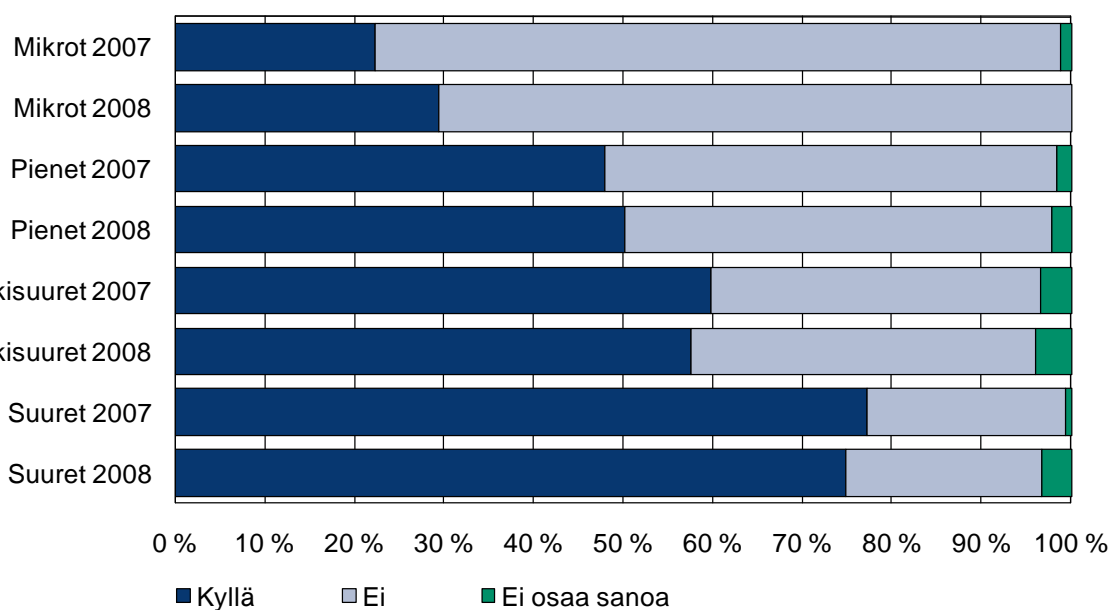
Rahoituskyselyjen perusteella yritysten pankkipalveluiden keskittäminen on jatkunut lähes koko 2000-luvun. Tämä ilmenee mm. siitä, että merkittävästi vain yhden pankin palveluksia käyttävien yritysten osuudet ovat useimpina viime vuosina kasvaneet. Viime vuoden kyselyssä tähän kehitykseen tosin tuli katkos kaikissa muissa yrityskokoluokissa paitsi mikroyrityksissä. Nyt merkittävästi vain yhden pankin palveluksia käyttävien yritysten osuudet jälleen kasvoivat, erityisesti mikro- ja pienissä yrityksissä. Kolme neljästä mikroyrityksestä käytti merkittävästi vain yhden pankin palveluksia ja pienistäkin yrityksistä noin puolet. Viime vuoden kyselyssä vastaavat luvut olivat viittisen prosenttiyksikköä pienemmät.

Kuvio 11. Kuinka monen pankin palveluja yrityksenne käyttää merkittävästi?

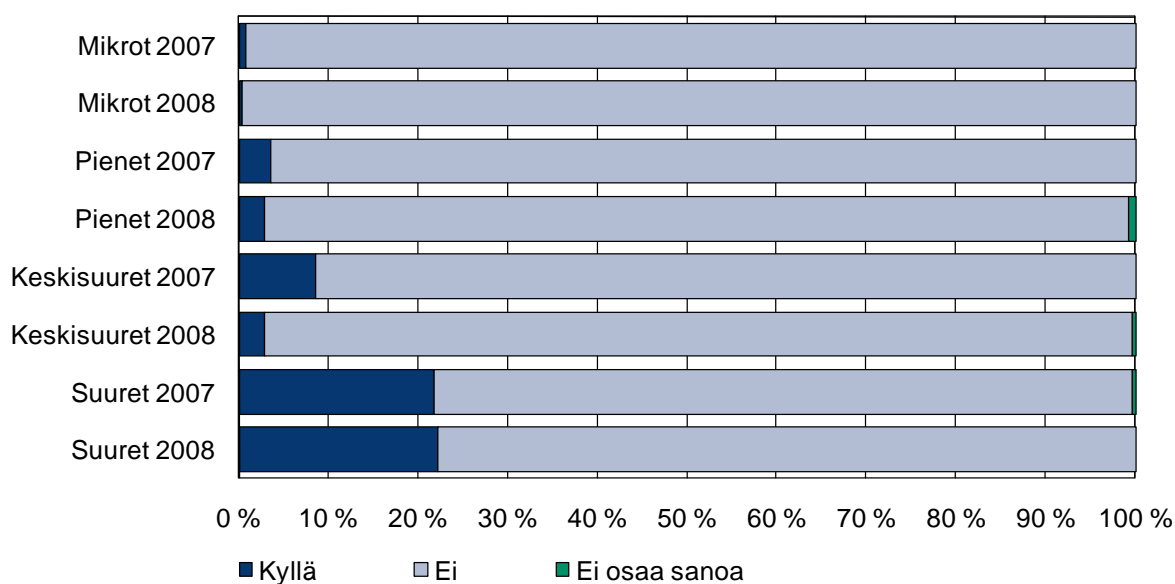
Vaikka entistä useammat mikroyritykset käyttivät pääasiassa vain yhden pankin palveluita, mikroyritykset lisäsivät pankkien kilpailuttamista. Lähes 30 % mikroyrityksistä kilpailutti pankkeja verrattuna viimevuotiseen hieman yli 20 prosenttiin. Kyselyn perusteella mikroyritysten pankkiluottojen ja mahdollisesti muiden pankkipalveluiden kallistuminen sekä rahoituksen saatavuuden vaikeutuminen on saattanut kannustaa aikaisempaa useampia mikroyrityksiä kilpailuttamiseen. Muut yritykset eivät sen sijaan ole lisänneet pankkien kilpailuttamista.

Kuvio 12. Kilpailutatteko pankkeja keskenään?

Yritykset hankkivat pankkipalvelunsa pääasiassa kotimaasta. Viimevuotista selvästi pienempi osuus yrityksistä hankki pankkien tai muiden rahoituslaitosten tarjoamia rahoituspalveluja suoraan ulkomailta, ts. sellaisista pankeista tai muista rahoituslaitoksista, joilla ei ole omaa toimipistettä Suomessa. Tämä aiheutui keskisuurten yritysten ulkomaisten pankkipalveluiden käytön voimakkaasti supistumisesta. Viime vuoden kyselyssä vajaa kymmenen prosenttia niistä hankki rahoituspalveluita ulkomailta, nyt alle viisi prosenttia. Sen sijaan ulkomailta rahoituspalveluita hankkineiden suurten yritysten osuus pysyi likipitään ennallaan hieman yli 20 prosentissa. Mikroyritysten ja pienten yritysten suoraan ulkomailta hankkimien pankkipalveluiden käyttö on lähes olematonta.

Kuvio 13. Oletteko harkinneet rahoituspalveluja suoraan ulkomailta?

Kyselyssä selvitettiin myös syitä yritysten pääasiallisesti käyttämien pankkien valintaan. Yleisimmin mainittu syy on vakiintunut asiakassuhde, joka on tärkeä erityisesti mikro- ja pienille yrityksille. Palveluiden hinnat ja saatavuus ovat puolestaan suhteellisesti tärkeämpiä isommille yrityksille. Hieman yllättäen pankin sijainnin merkitys valintaperusteena on lievästi kasvanut.

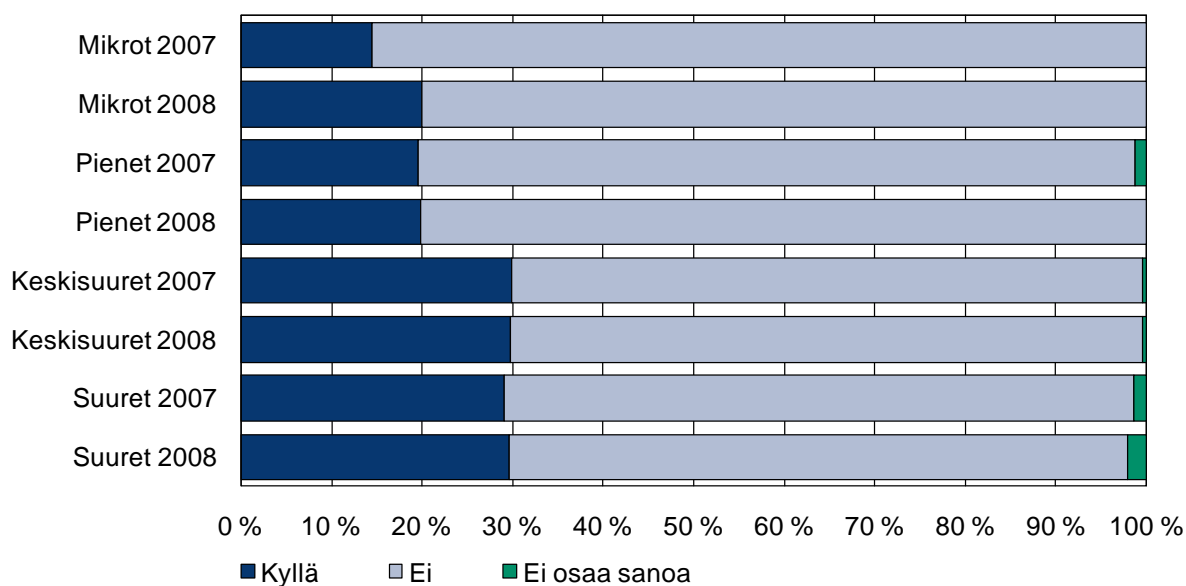
7 Julkisen yritysrahoituksen käyttö

Julkisella yritysrahoituksella tarkoitetaan tässä yhteydessä Finnvera Oyj:n, Teknologian kehittämiskeskuksen Tekesin ja TE-keskusten kautta yrityksille myönnettäviä lainoja, takauksia (pl. vientitakuut) ja avustuksia.

Julkisen yritysrahoituksen käyttö on kokonaisuutena pysynyt viimevuotisella tasolla: vajaa neljännes yrityksistä hankki julkista yritysrahoitusta. Mikroyritysten julkisen rahoituksen käyttö kuitenkin lisääntyi, mikä voi ilmentää niiden heikentynyttä yksityisen rahoituksen saatavuutta.

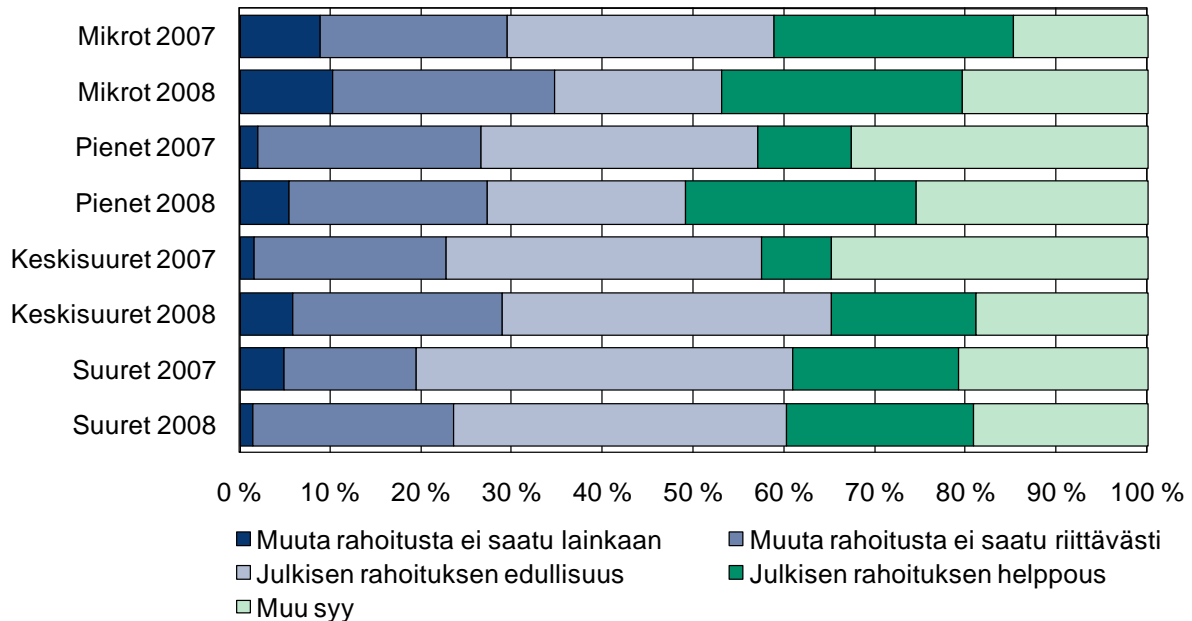
Aikaisempien rahoituskyselyjen perusteella julkinen yritysrahoitus täydentää muuta ulkoista rahoitusta siinä mielessä, että ulkoista rahoitusta (luku 2) ja julkista yritysrahoitusta hankkineiden yritysten osuudet muuttuvat tyypillisesti samansuuntaisesti: kun muuta ulkoista rahoitusta hankkineiden yritysten osuudet kasvavat (pienenevät), myös julkista yritysrahoitusta hankkineiden yritysten osuudet kasvavat (pienenevät). Tulos oli sama tällä kerralla: sekä yksityisen että julkisen rahoituksen hankinta pysyivät suurin piirtein viimevuotisella tasolla.

Kuvio 14. Onko yrityksenne käyttänyt viimeisen 12 kk:n aikana julkista yritysrahoitusta?

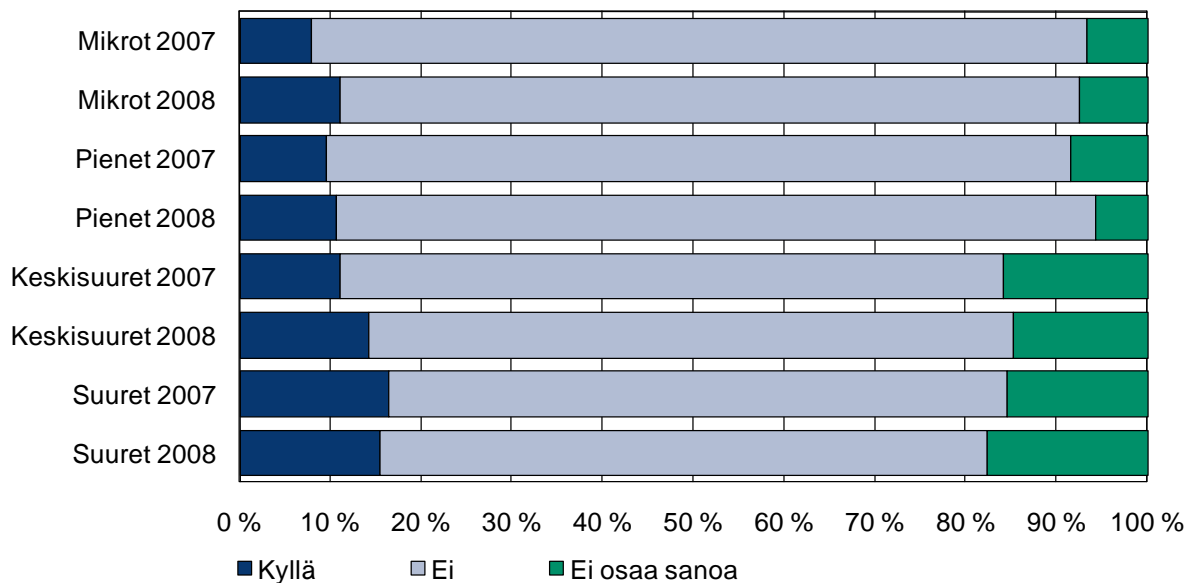
Yritysten ilmoittamat ulkoisen rahoituksen käytön syyt saattavat viitata myös yksityisen rahoituksen saatavuuden vaikeutumiseen. Viimevuotista suurempi osuus yrityksistä ilmoitti syiksi julkisen rahoituksen käyttöön, etteivät ne olleet saaneet yksityistä rahoitusta joko lainkaan tai riittävästi.

Kuvio 15. Mistä syistä yrityksenne on käyttänyt julkista yritysrahoitusta?

Aikaisempien kyselyjen perusteella julkisen yritysrahoituksen hankinta-aikomukset ovat lähes poikkeuksetta aliarvioineet julkisen rahoituksen toteutuneen käytön. Esimerkiksi viime vuoden kyselyssä noin 11 % yrityksistä aikoi hankkia julkista yritysrahoitusta seuraavan 12 kk aikana. Kuitenkin sitä hankki sittemmin yli kaksinkertainen määrä yrityksiä. Tällä kertaa noin 13 % yrityksistä aikoo hankkia uutta julkista rahoitusta. Tämä viittaisi siihen, että julkisen rahoituksen hankinta saattaa olla kasvussa.

Kuvio 16. Aikooko yrityksenne hankkia uutta julkista rahoitusta seuraavan 12 kk:n aikana?

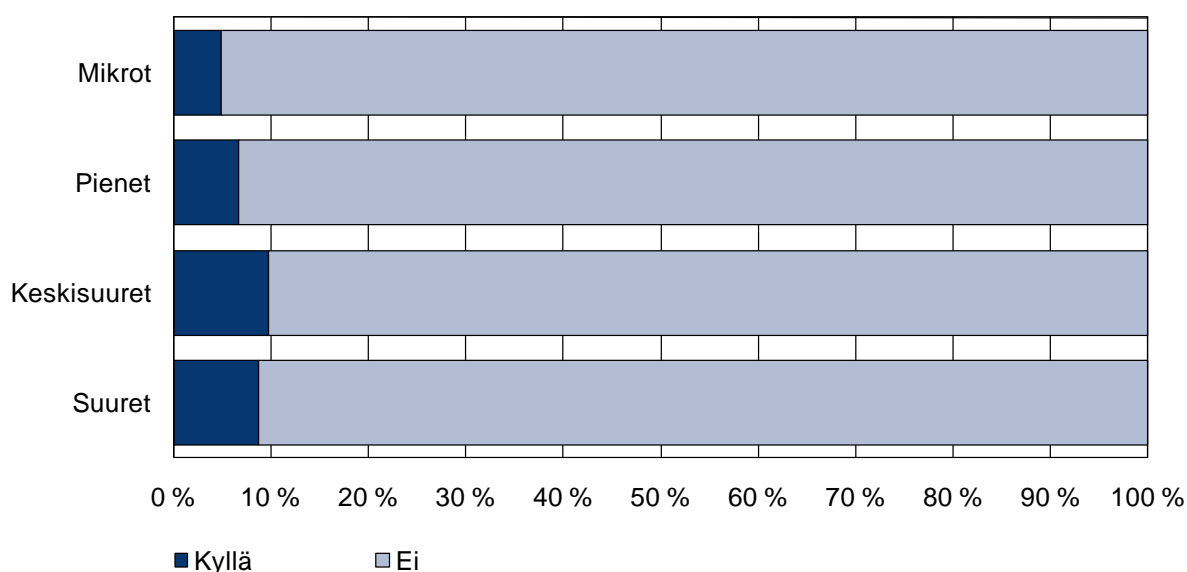
8 Pääomasijoitusrahoituksen käyttö

Pääomasijoittajien tarkoituksena on tarjota julkisesti noteeraamattomille yrityksille pääomaa, asiantuntemusta ja arvonnousua. Pääomasijoittaminen on pääasiassa oman pääoman ehtoista enintään keskipitkän aikavälin rahoitusta. Suomessa pääomasijoittaminen on erityisesti yrityksen alku- ja kasvuvaiheen rahoituksen järjestämistä. Yleensä pääomasijoittajat tekevät sijoituksia hallinnoimistaan pääomarahastoista. Pääomasijoitusta on myös yksityisten pääomasijoittajien eli bisnesenkeleiden yrityksiin tekemät pääasiassa oman pääoman ehtoiset suorat sijoitukset.

Rahoituskyselyssä tiedustellaan yritysten pääomasijoituksen käyttöä ja sen tuntemusta kolmannen kerran. Kysymykset on täysin uusittu, joten niitä ei verrata viimevuotisiin tuloksiin.

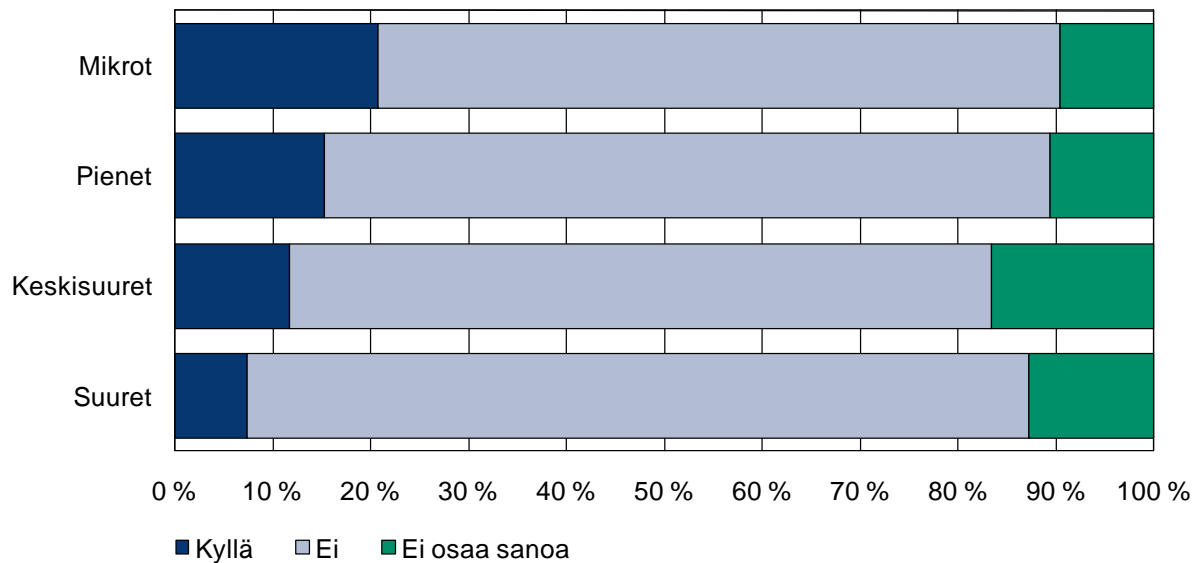
Yrityksistä vajaa kahdeksan prosenttia on saanut rahoitusta pääomasijoittajilta tai pääomasijoittaja on ollut yrityksen osakkaana tai osaomistajana edellisen 12 kuukauden aikana. Mikro- ja pienistä yrityksissä osuus oli hieman yli viisi ja keskisuurissa sekä suurissa yrityksissä hieman alle kymmenen prosenttia.

Kuvio 17. Oletteko saaneet rahoitusta pääomasijoittajilta viimeisen 12 kk:n aikana?

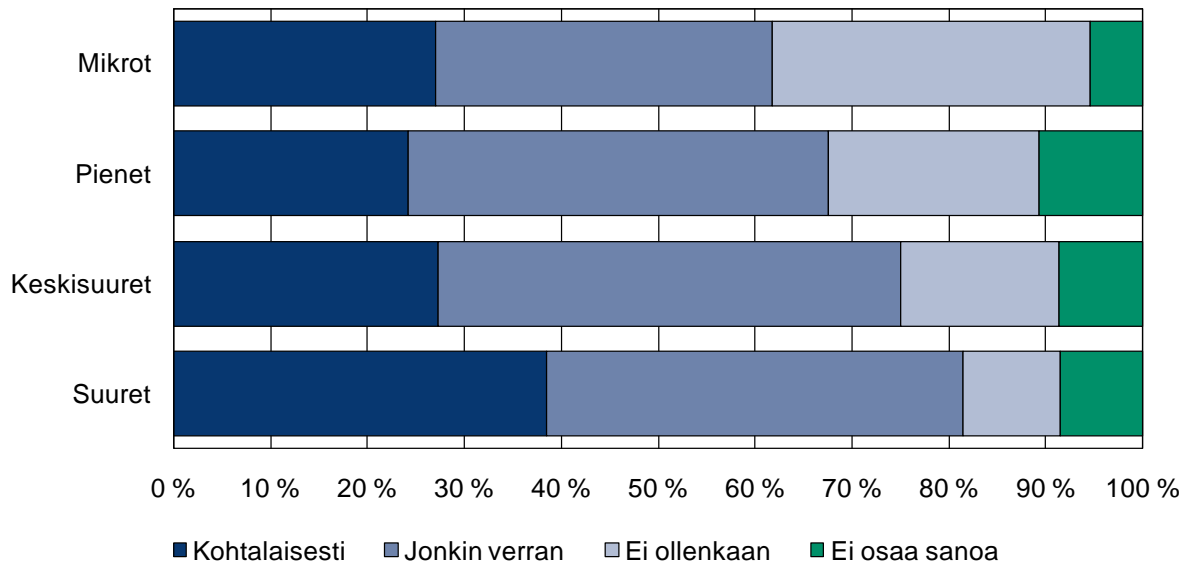
Niistä yrityksistä, jotka eivät edellisen 12 kuukauden aikana hankkineet rahoitusta pääomasijoittajilta, vajaa 15 % voisi harkita rahoitusta pääomasijoittajilta tai heidän ottamistaan yrityksen osakkaaksi tai osaomistajaksi. Pääomasijoittajien palvelut kiinnostavat eniten mikroyrityksiä, joista noin 20 % voisi harkita niiden käyttöä. Suurista yrityksistä näin vastasi selvästi alle 10 %.

Kuvio 18. Voisitteko harkita rahoitusta pääomasijoittajilta?

Yritykset tuntevat pääomasijoittajien tarjoamat rahoitusvaihtoehdot ja -instrumentit varsin hyvin. Suuret yritykset tuntevat ne parhaiten ja mikroyritykset huonoinen. Mikroyrityksistäkin kuitenkin lähes 60 % arvioi tietävänsä niistä vähintään jonkin verran. Noin 10–30 % eri kokoluokkien yrityksistä ei tunne lainkaan pääomasijoittajien palveluita.

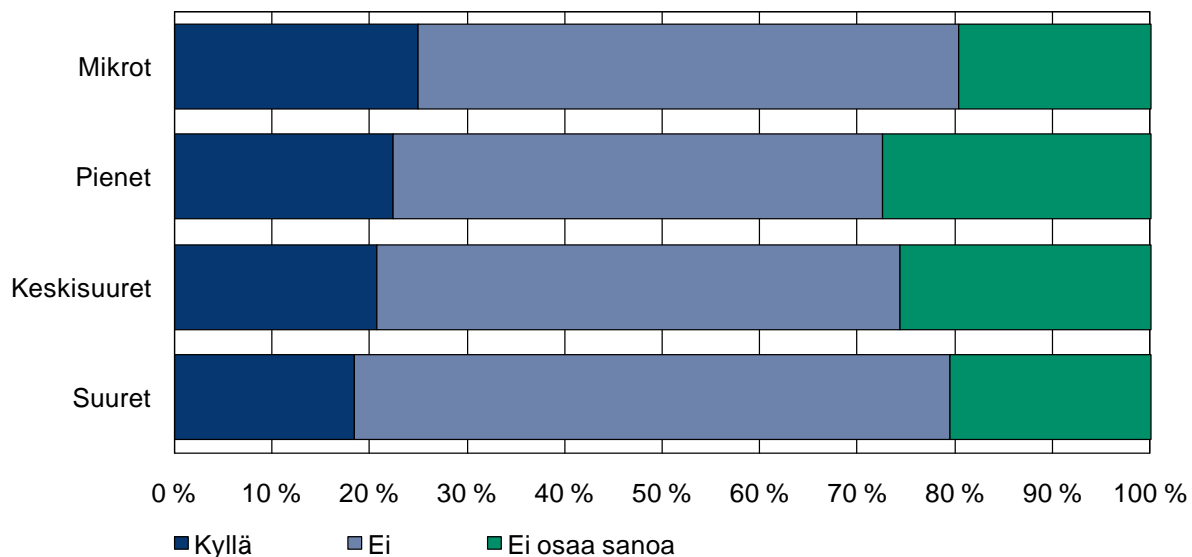
Kuvio 19. Kuinka hyvin tunnette pääomasijoittajien rahoitusvaihtoehtoja ja -instrumentteja?

Yrityksistä noin viidennes ja mikroyrityksistä joka neljäs arvioi, että pääomasijoittajista on joko ollut tai voisi olla hyötyä yrityksen kehittämisessä, arvon nostamisessa tai muilla tavoin. Näin uskovien yritysten suhteellisen

suuri osuus verrattuna pääomasijoitusta todella käyttäneiden yritysten osuuteen viittaa siihen, että pääomasijoittajien palveluille on varsin paljon potentiaalista kysyntää.

Kuvio 20. Voisiko pääomasijoittajasta olla hyötyä yrityksenne kehittämisessä, arvon nostamisessa tai muilla tavoin?

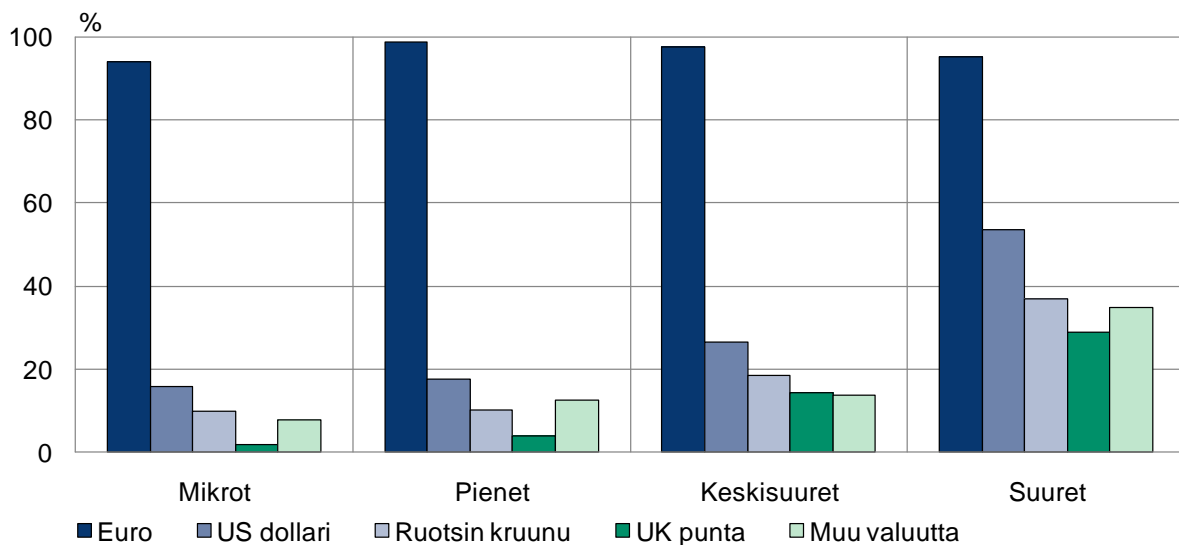

9 Yritysten ulkomaankaupan laskutusvaluutat

Vuoden 2003 rahoituskyselyssä yrityksiltä tiedusteltiin niiden ulkomaankaupassaan käyttämiä laskutusvaluuttoja. Kysymys uusittiin tämänkertaisessa kyselyssä. Tiedot laskutusvaluutoista ovat tärkeitä, koska ne antavat viitteitä eri toimialojen ja erikokoisten yritysten haavoittuvuudesta valuuttakurssien voimakkaille heilahteluille.

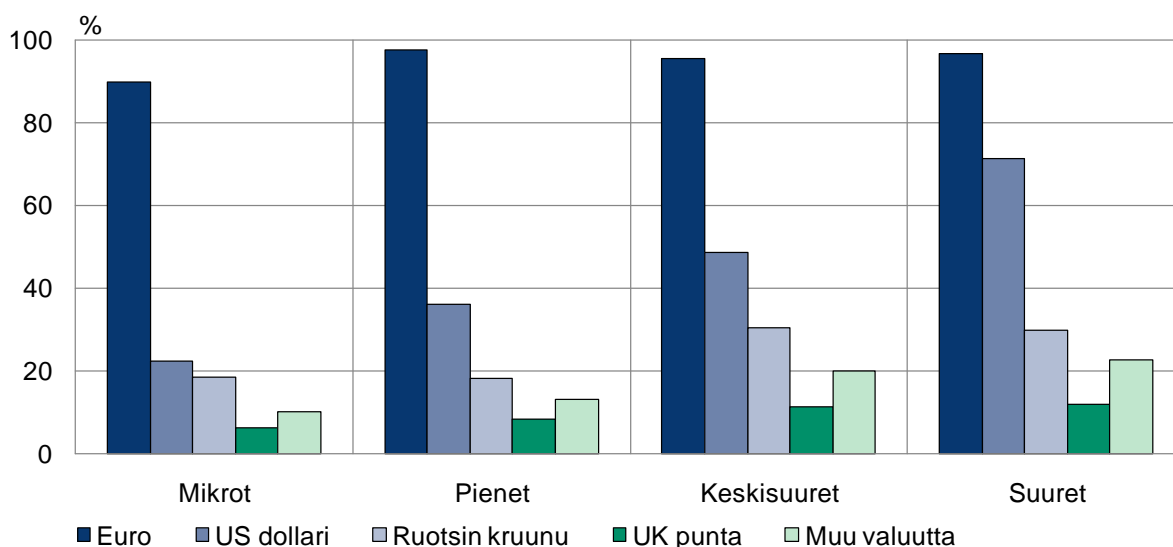
Euron käyttö ulkomaankaupan laskutusvaluuttana on hyvin laajaa ja entisestään yleistynyt vuodesta 2003. Lähes kaikki ulkomaankauppaa harjoittavat yritykset käyttivät euroa yhtenä laskutusvaluutoistaan. Euron käyttö on yhtä yleistä kaiken kokoisissa yrityksissä sekä tuonnissa että viennissä. Euron käyttö ulkomaankaupan laskutusvaluuttana on hallitsevaa erityisesti mikroyrityksissä. Suuremmat yritykset käyttävät yleisemmin myös muita laskutusvaluuttoja. Yhdysvaltain dollari on toiseksi käytetyin laskutusvaluutta. Sen merkitys on suuri erityisesti tuonnin laskutusvaluuttana. Myös Ruotsin kruunua käytetään yleisesti. Iso-Britannian punnan käyttö on jo selvästi vähäisempää. Tosin lähes kolmannes suurista yrityksistä käyttää sitä yhtenä viennin laskutusvaluutoistaan.

Kuvio 21. Eri valuuttoja viennin laskutusvaluuttana käyttävien yritysten osuudet kaikista vientiä harjoittavista yrityksistä

Huom! Osuuksien summat voivat olla yli 100 %, koska osa yrityksistä käyttää useita tuonnin laskutusvaluuttoja.

Kuvio 22. Eri valuuttoja tuonnin laskutusvaluuttana käyttävien yritysten osuudet kaikista tuontia harjoittavista yrityksistä

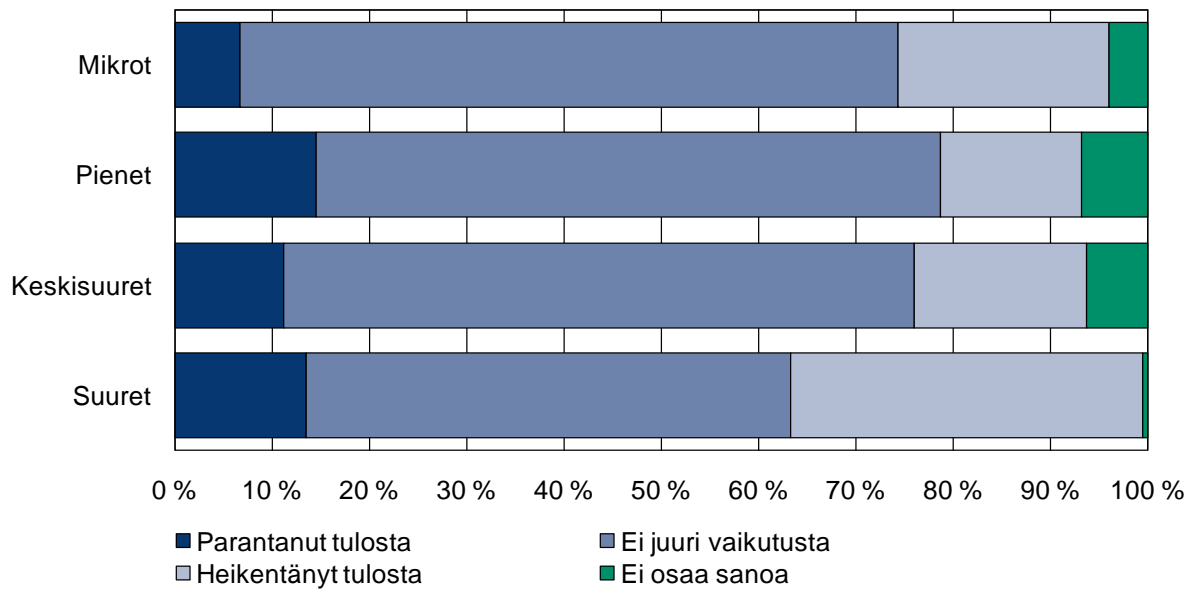

Huom! Osuuksien summat voivat olla yli 100 %, koska osa yrityksistä käyttää useita tuonnin laskutusvaluuttoja.

Euron vaihtokurssi suhteessa Yhdysvaltain vahvistui kahden ja puolen vuoden aikana vuoden 2006 alusta vuoden 2008 heinäkuuhun noin 30 %. Samana ajanjaksona euro vahvistui myös suhteessa muihin päävaluuttoihin, kuten Ison-Britannian puntaan ja Japanin jeniin. Kyselyssä selvitettiin, kuinka euron vahvistuminen on vaikuttanut yritysten tuloksiin. (Euro on kyselyn toteuttamisen jälkeen heikentynyt nopeasti dollariin ja jeniin. Marraskuun 2008 puolivälissä euron ja dollarin välinen kurssi oli heikentynyt jo lähes vuoden 2006 alun tasolle. Toisaalta euro on viime kuukausina vahvistunut esimerkiksi suhteessa puntaan ja Ruotsin kruunuun.)

Vaihtokurssien muutoksilla on luonnollisesti eniten merkitystä suurille yrityksille, joista useimmat käyvät ulkomaankauppaa kuin pienemmistä yrityksistä. Suurista yrityksistä vajaa 15 prosenttia arvioi euron vahvistumisen parantaneen ja hieman yli kolmannes heikentäneen tulostaan. Myös mikroyrityksissä euron vahvistumisen keskimääräiset vaikutukset olivat kielteisiä: niistä vain hiukan yli 5 prosenttia arvioi euron vahvistumisen parantaneen mutta joka viides heikentäneen tuloksiaan. Pienistä ja keskisuurista yrityksistä löytyi lähes yhtä paljon niitä, joiden tuloksia euron vahvistuminen oli parantanut, kuin niitä, joiden tulosta se oli heikentänyt.

Kuvio 23. Kuinka euron vahvistuminen vuoden 2006 alusta vuoden 2008 puoleen väliin vaikutti yrityksen tulokseen?

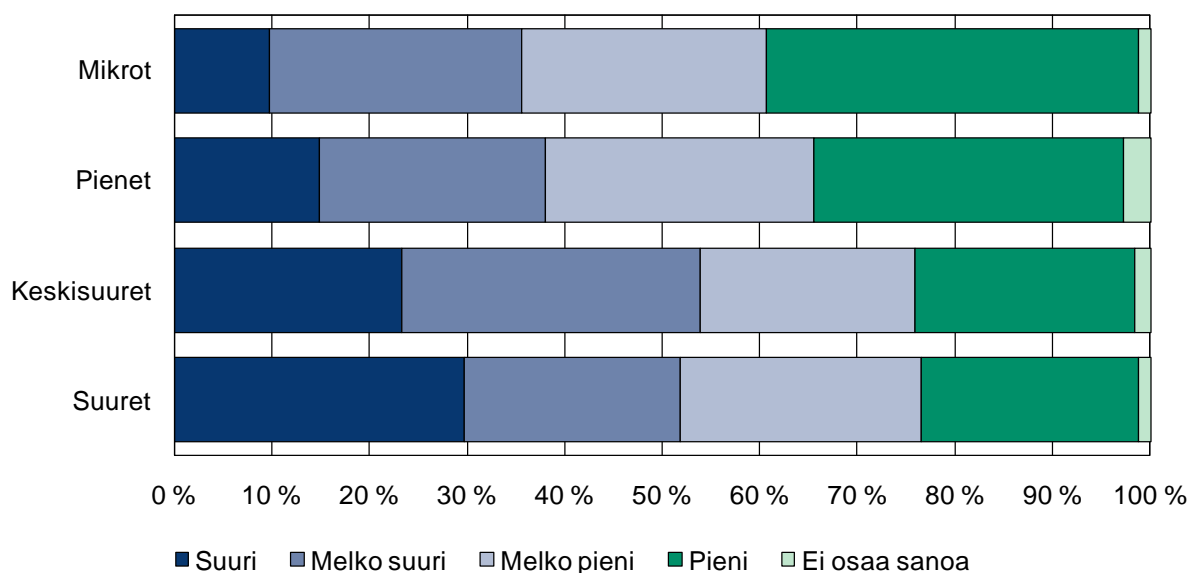

10 Energian ja raaka-aineiden hintojen muutosten vaikutukset yritysten kustannuksiin ja hinnoitteluun

Energian ja raaka-aineiden hinnat nousivat voimakkaasti vuodesta 2007 kesään 2008 saakka. Sen jälkeen erityisesti öljyn hinta kääntyi jyrkkään laskuun. Tiedustelimme energian ja raaka-aineiden hintojen nousun suoria vaikutuksia yritysten kustannuksiin ja hinnoitteluun. Energialla tarkoitetaan tässä yhteydessä polttoaineita, sähköä ja muuta energiaa. Raaka-aineilla puolestaan tarkoitetaan alun perin luonnosta tai maaperästä saatua materiaalia, joka on joko täysin jalostamatonta tai suhteellisen niukasti jalostettua. Kysymysosoissa tarkoitettuja raaka-aineita ovat esimerkiksi raakapuu, metallit ja jalostamattomat maataloustuotteet.

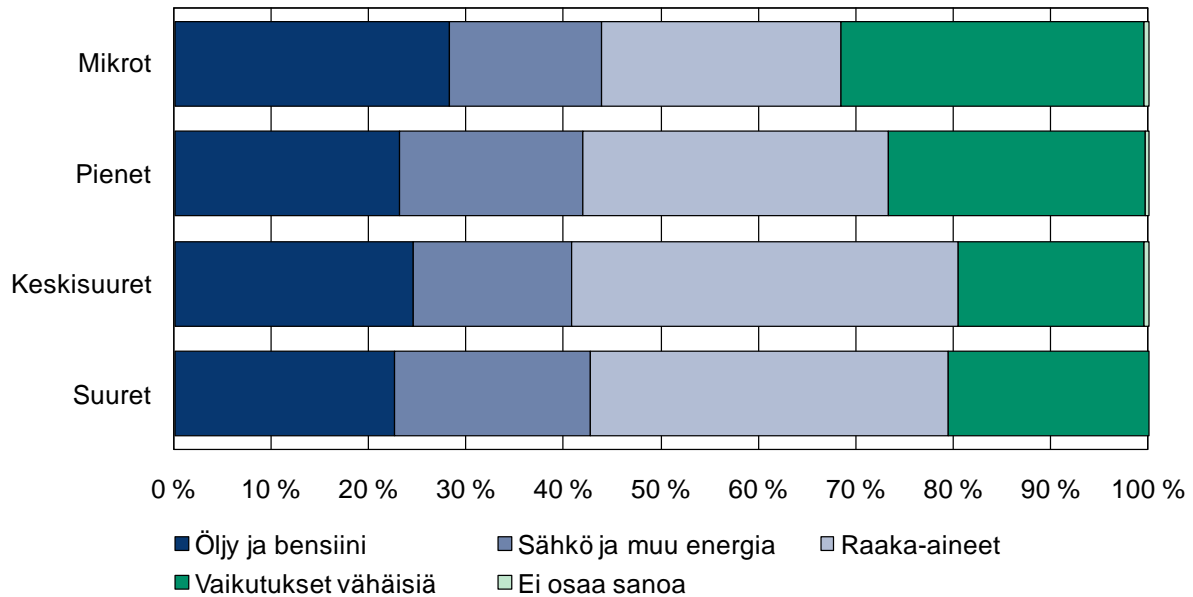
Energia ja raaka-aineet ovat merkittävä kustannuserä suurelle osalle yrityksistä. Mikro- ja pienistä yrityksistä yli kolmannes ja keskisuurista ja suurista yrityksistä yli puolet arvioi, että energian ja raaka-aineiden osuus yrityksen kokonaiskustannuksista on vähintäänkin melko suuri.

Kuvio 24. Kuinka suuri energian ja raaka-aineiden osuus on yrityksenne menoista/ kokonaiskustannuksista?

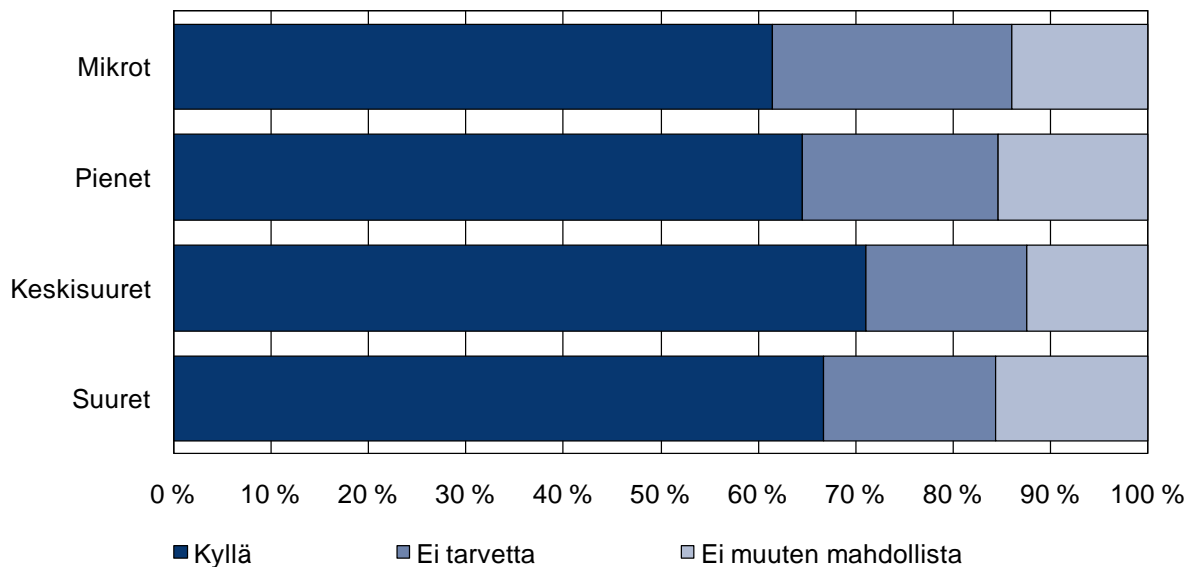
Tiedustelimme myös, onko yrityksen menoja tai kustannuksia kasvattanut eniten polttoaineiden, sähkön ja muun energian vai raaka-aineiden hintojen nousu. Raaka-aineiden hinnannousu oli kasvattanut kustannuksia eniten yli kolmanneksella, polttoaineiden noin neljänneksellä ja sähkön ja muun energian vajaalla viidenneksellä yrityksistä. Noin neljänneksellä yrityksistä kaikkien näiden vaikutukset olivat olleet hyvin pieniä.

Kuvio 25. Minkä seuraavista hintojen nousu on vaikuttanut eniten yrityksenne menoihin/kokonaiskustannuksiin?

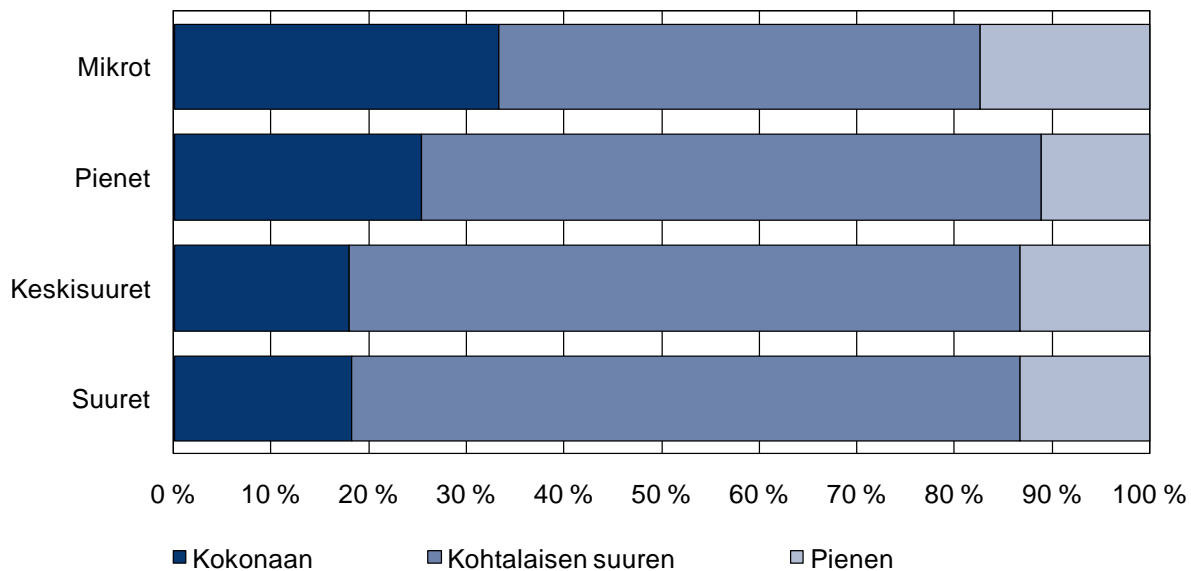
Yrityksistä kuitenkin suuri osa, noin 65 %, pystyy siirtämään energian ja raaka-aineiden hintojen nousun joko kokonaan tai osittain yrityksen lopputuotteiden ja palveluiden hintoihin, mikä vaimentaa hinnannousun haitallista vaikutusta yritysten kannattavuuteen. Noin 15 % yrityksistä ei pysty siirtämään kustannusten nousua hintoihinsa, ja noin 20 prosentilla yrityksistä ei ole siihen tarvetta.

Kuvio 26. Onko yrityksellenne mahdollista siirtää energian ja raaka-aineiden hintojen nousu joko kokonaan tai osittain yrityksenne lopputuotteiden ja palveluiden hintoihin?

Niistä yrityksistä, jotka pystyvät siirtämään kustannusten nousua hintoihinsa, vajaa neljännes pystyy siirtämään kustannusten nousun hintoihinsa täysimääräisesti, yli 60% osittain, ja vajaa 15 % vain pienen osan.

Kuvio 27. Kuinka suuren osan energian ja raaka-aineiden hintojen noususta pystytte siirtämään loppu-
tuotteidenne ja palveluidenne hintoihin?

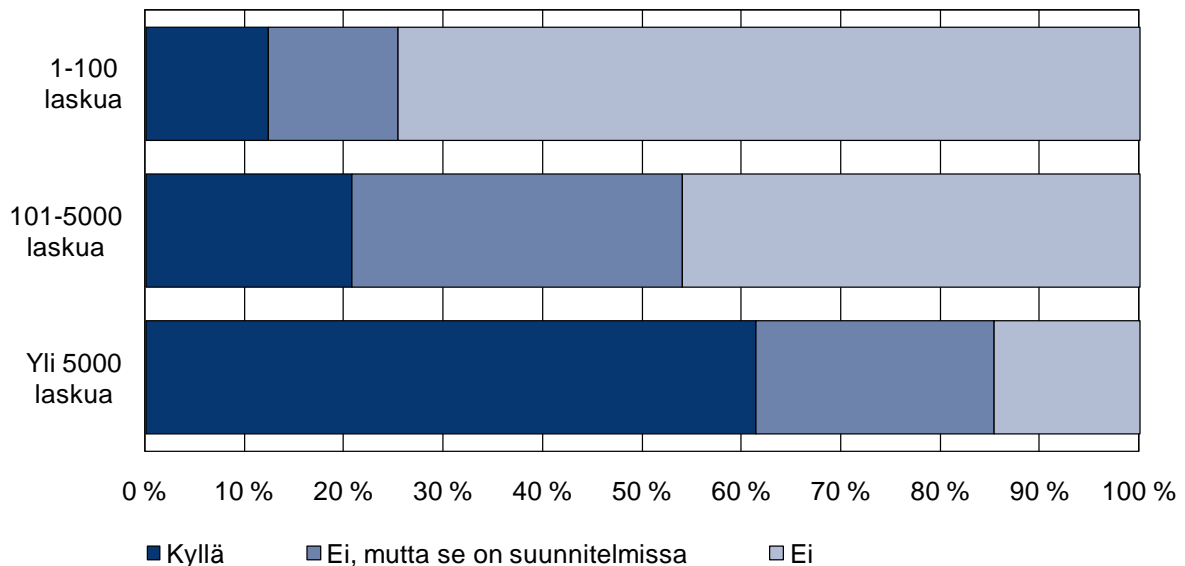

11 Sähköisen laskutuksen käyttö

Viimeisessä vaihtuvassa kysymysosiossa tiedustelimme yritysten sähköisen laskutuksen käyttöä asiakkaidensa laskutuksessa. Sähköisessä laskutuksessa lasku toimitetaan laskuttajan järjestelmästä asiakkaan järjestelmään tai verkkopankkiin täysin sähköisesti (paperisten laskujen sijaan).

Sähköisen laskutuksen käyttö on yleistä paljon laskuja lähettävillä yrityksillä. Yli 5 000 laskua vuosittain lähettävistä yrityksistä yli 60 % käyttää sähköistä laskutusta ja vajaa neljännes harkitsee sen käyttöönottoa. Vuosittain 101–5000 laskua lähettävistä yrityksistä noin viidennes lähettää sähköisiä laskuja ja kolmannes harkitsee niiden käyttöä. Alle 100 laskua vuosittain lähettävistä yrityksistä hieman yli kymmenen prosenttia sekä käyttää että harkitsee sähköisiä laskuja.

Kuvio 28. Lähettääkö yrityksenne sähköisiä laskuja?

Tiedon puute ei näyttäisi olevan esteenä sähköisen laskutuksen yleistymiselle. Valtaosalla yrityksistä on riittävästi tietoa sähköisestä laskutuksesta. Tiedon puutetta on lähinnä vain hyvin vähän laskuja lähettävillä yrityksillä, joille sähköisen laskutuksen käyttöönotosta olisi todennäköisesti vähemmän hyötyä kuin muille yrityksille.

Kuvio 29. Onko yrityksellänne riittävästi tietoa sähköisestä laskutuksesta?

